

SOCIAL INKLUSION AF FØRTIDSPENSIONISTER

Bachelorprojekt

Ilisimatusarfik 2021
Sociale Forhold
Studerende: Rosine Kreutzmann
Vejleder: Annette Bilfeldt
7.Semester
Afleveringsdato: 8.januar.2021
ECTS: 30
Antal tegn med mellemrum: 65.901

Indholdsfortegnelse

Abstract	3
Indledning	4
Problemfelt	5
Problemstilling	6
Problemformulering	7
Underspørgsmål.....	7
Afgrænsning	8
Hvad er sundhed?	8
Metode	9
Undersøgelserdesign	9
Forskellige type af interviews	10
Kvalitative interviews.....	10
Valget af interviewpersoner	11
Interview guide.....	12
Ustruktureret interviews	12
Optagelse & transskribering.....	12
Andre muligheder for undersøgelse	13
Andre overvejelser	13
Videnskabsteori	14
Etik	14
Empiri	15
Kofoeds Skole	16
<i>Socialrådgiveren i Kofoeds Skole</i>	17
<i>Førtidspensionister og muligheder for aktiviteter</i>	18
<i>Kvindelig førtidspensionist</i>	20
Visitation i kommunen	22
Kommuneqarfik Sermersooq.....	23
<i>Socialrådgiver under myndighedsafdeling</i>	23

<i>Ekstra punkter fra socialrådgiveren</i>	24
Tilioq	25
Lovgivning	26
Teori	27
Analyse	28
Kofoeds Skole	28
Det offentlige system og FN's handicap konvention.....	29
Socialrådgivernes rolle	31
Samfundsperspektiv	32
Konklusion	34
Litteraturliste	35
Bøger	35
Online dokumenter & websider.....	36
Lovgivning	37
Artikel	37
Bilag 1	38
Bilag 2	39

Abstract

In this Bachelor project I research people with permanent incapacity for work– early retirees. The research focus on if they have opportunity to be in community and be part of society. Secondly, I want to see what the public sector does for their living conditions and what kind of possibilities the public sector offer to help and guide them.

To find answers about these themes, I interviewed four people, where three of them are professionals and the last one is person who no longer can work at the labour market.

The research approach is based on qualitative study and critical theory to answer the problem statement.

I also used different books and websites to acquire more knowledge relevant to the theme.

The reach shows that people with permanent incapacity for work have opportunity to be in community, but the public sector has limited offer early retirees to be with other people.

Indledning

Som studerende på Ilisimatusarfik har jeg haft en god oplevelse af at kunne møde andre mennesker, og har udviklet mig personligt og fagligt som gøre at jeg trives i hverdagene. I løbet af studieårene har jeg lært forskellige udfordringer og nye oplevelser som gør studielivet mere spændende.

Jeg tænker ofte på mennesker som har helt andre udfordringer i hverdagen, som gør at, de ikke har mulighed for at uddanne sig eller kan ikke udføre et arbejde på fuld eller delvis, på grund af nedsat arbejdsevne eller medfødte sygdomme. For nogle mennesker kan det måske være svært at omgås med andre mennesker, af mange forskellige grunde, og har derfor brug for at nogen kommer og hjælper dem med at kunne indgå i socialt samvær. Under uddannelsen har jeg set og læst om mennesker - grundet nedsat psykisk eller mentalt evne - der lever i sværere livsvilkår og som har brug for at velfærdsstaten griber ind og hjælpe med at gøre livet værdigt og nogle gange er de afhængige af at staten griber ind, for overhovedet at kunne overleve.

I dette projekt vil jeg undersøge hvordan personer med varigt nedsat arbejdsevne trives i hverdagen. Som målgruppe har jeg valgt førtidspensionister, da det er dem der lever af offentlige ydelser og kan ikke forsørge sig selv. Jeg er nysgerrig over hvordan førtidspensionister har det i hverdagen, når de ikke kan arbejde, og hvad der er af muligheder for at mødes med andre mennesker og være social.

Mit fokus vil være på personer der er tilkendt førtidspension, på grund af fysiske barrierer. Et af spørgsmålene vil være om der er andre udfordringer, udover deres fysiske vanskeligheder og om samfundet og det offentlige system er indrettet til deres funktionsevner.

Ifølge WHO defineres sundhed således:

''en tilstand af trivsel, hvor individet kan udfolde sine evner, kan håndtere dagligdags udfordringer og stress samt indgå i fælleskabet med andre mennesker''

(Posborg, Nørrelykke & Antczak, 2016, s.431).

Derfor har jeg som kommende socialrådgiver lyst til at vide, om velfærdsstaten og den offentlige sektor tilbyder noget for førtidspensionister, så de kan indgå i fælleskaber og leve på lige fod som arbejdsdygtige mennesker. Da en socialrådgivers kompetence vil blandt andet være en der kan rådgive og informere om borgernes rettigheder, vil jeg gennem dette projekt gøre mig klar til den dag jeg skal arbejde for én der ikke kan yde sit maksimale.

Problemfelt

Ifølge Inatsisartutlov om førtidspension – som jeg vil komme nærmere ind på under Lovgivningen, har personer over 18 år har ret til den offentlige ydelse, hvis deres arbejdsevne er varigt nedsat af psykiske eller fysiske årsager. Vi kan se fra Grønlands statistik (stat.gl) at, i 2019 var der 564 førtidspensionister i Nuuk. Det er et stort tal som viser, der er mange mennesker som er afhængige af det offentlige sektor og som bruger det sociale sikkerhedsnet. Førtidspensionering er en socialpolitisk indsats for at sikre personer med begrænset arbejdsevne lever et selvstændigt liv og har levevilkår, som andre mennesker i samfundet har.

Nogle personer med nedsat arbejdsevne på grund af de fysiske barrierer, kan også have nedsat funktionsevne, som har medført førtidspensionering. Men det betyder ikke alle førtidspensionister har nedsat funktionsevne, der er i hvert fald sammenhænge mellem de to (Møller & Larsen, 2016, s.363). Samme forfattere nævner også at førtidspensionister som gruppe, er i risiko for at blive social ekskluderet og fattige på langvarigt sigt.

I undersøgelsen fra handicaptalsmandsinstitutionen, Tilioq beskrives hvordan personer der fik handicap senere i livet, oplever samfundsforholdene, efter deres fysiske funktioner er nedsat. Oplevelser fra nogle borger var at, der var for lidt støtte og hjælp efter livsændring, både for borgeren selv og for pårørende. Efter de fik tildelt førtidspension, fik de ikke hjælp til at finde en anden arbejdsplads, som er mere egnet til deres funktionsevne. Det er en svær situation for en person som lige har fået et handicap og deres familie (Tilioq rapport, 2019). Undersøgelsen er lavet i Sydgrønland, men min antagelse er at lignende forhold er gældende i hele kysten, også i Nuuk. Nedenunder kan vi læse hvordan begrebet handicap defineres:

”Handicap er altså ikke et resultat af fysiske/psykiske dysfunktioner, men af et socialt system, som giver færre muligheder for aktivitet eller forhindrer deltagelse i samfundslivet på lige vilkår med andre borgere.”

(Vibholm, 2016, s. 86).

Der siges at, en person med handicap er ikke alene der har reduceret deltagelsesevne men at, også er relationen mellem borgeren og omgivende samfund, der gør tingene sværere eller bedre.

Handicapkonventionen er for at beskytte personer med handicap, mod overgreb fra staten. Der er mange gode ting som mennesker med handicap har mulighed for at benytte, for at kunne udvikle sig. Konventionen gælder også i Grønland, derfor har offentlige forvaltninger og samfundet pligt til at opfylde hvad der står i den. For eksempel i artikel 24 står der at, personer med handicap enten med psykisk, fysisk, sensorisk eller intellektuel funktionsnedsættelse har ret til at leve på lige fod

med andre mennesker. Artikel 16 kræver at deltagerstaterne skal kunne give passende foranstaltninger til at fremme psykisk, fysiske og resocialisering af personer med handicap. De muligheder skal være til stede, i omgivelser som fremmer personens værdighed, selvbestemmelse og helbred.

Under mit bachelorprojekt vil jeg gerne undersøge om de rettigheder er opfyldt i Nuuk. Og hvis nogle af førtidspensionister oplever for lidt hjælp og støtte fra det offentlige efter livsændring, hvordan kan socialrådgiver være med til at fjerne forhindringer og forbedre deres livsvilkår?

Problemstilling

Spørgsmålet om hvorfor det er et socialt problem at være førtidspensionist er, at de voksne ikke kan forsørge sig selv og har sværere ved at kunne deltage i samfundslivet på lige fod med andre mennesker. Muligheden for at kunne deltage i samfundet, på lige fod med andre kræver at, de får hjælp fra andre mennesker og at forholdene er indrettet og tilpasset til deres færdigheder (Bundesen, Christensen & Rasmussen, 2015, s.156). Og deres begrænsninger påvirker deres omgivelser, da mennesker lever i lokalsamfund og familier. Fælleskab og sociale liv er en af de mest basale behov for mennesket. Som filosof Ricoeur har sagt livet må leves *med og for andre*. Og hvis man skal have det gode liv, så må man undgå isolering fra andre mennesker og vores identitet kan kun findes når vi har relation til andre mennesker (Møller & Larsen, 2016, s.657). Med andre ord betyder det at relation til andre mennesker og folk omkring os, er med til at forme vores livskvalitet.

Ny identitet uden arbejdsevne kan være svært at acceptere

Identitet beskrives også lidt anderledes, bare med arbejdsrelateret forhold.

”Samtidig er identitet og tilværelse i nutidens danske samfund tæt knyttet sammen med lønarbejdet; fravær af arbejde betinger ofte social eksklusion”

(Alminde, Henriksen, Nørmark & Andersen, 2008, s.49).

Selv om det er sagt om det danske samfund og selv om der er store kulturelle forskelle mellem det danske og grønlandske, tror jeg det er universelt at arbejdet og identitet hænger sammen.

Det fører mig til at spekulere over hvordan man kan fremme identitet og betryggende tilværelse til dem der ikke kan yde arbejde for velfærdsstaten?

Et svar på spørgsmålet kan være Kofoeds skole. Kofoeds skole i Nuuk er et sted hvor udsatte voksne har mulighed for at være kreative, og møde andre voksne på jævnaldrende. Vi kan læse i artikel skrevet i (sermitsiaq.gl) om en førtidspensionist der siger at, Kofoeds skole - som er i Danmark er hans andet hjem. Artiklen fortæller os at skolen kan have stor betydning for brugerne og da mulighederne er lignende i Nuuk, tror jeg at skolen kan have lige så stor betydning i Nuuk. Derfor vil jeg gerne undersøge som kommende socialrådgiver, hvordan man kan støtte og vejlede en som ikke kan etablere netværk gennem arbejdsmarkedet og hvor man har mulighed for at møde andre mennesker, som førtidspensionist. Og hvordan kan en socialrådgiver være med at gøre en forskel, for mennesker med varigt nedsat arbejdsevne kan deltage i det samfundsliv med social accept fra samfundet og føle sig inkluderet og værdige blandt andre mennesker. Jeg er også opmærksom på at nogle af medborgere kan have svært ved at forholde sig til mennesker med handicap, som jeg tror kan skyldes uvished og man bliver usikker på hvordan man skal opføre sig overfor dem.

Problemformulering

- Hvilke muligheder har førtidspensionister for at kunne indgå i socialt samvær og udvikle personlige og faglige færdigheder?

Underspørgsmål

- Hvordan kan en socialrådgiver hjælpe med at forebygge social eksklusion hos voksne som har varigt nedsat arbejdsevne, i Nuuk?
- Hvilke tilbud har den offentlige sektor og Kofoeds skole, for at inkludere førtidspensionister i samfundet?

Afgrænsning

Jeg har valgt at afgrænse undersøgelse til Nuuk, fordi det er Grønlands største by, hvor der er mange aktivitetstilbud.

Valget af aldersgrænse er mellem 55-64 år og grunden til valget af den alder er at, vi kan se i stat.gl at, der er flest førtidspensionister i den aldersgruppe. Tallene er baseret på hele landet. Som skrevet i problemstilling er der 564 førtidspensionister i Nuuk.

Oversigt 3: Pensionsmodtagere fordelt på køn og alder (dec. 2019).

Førtidspension	Mand	Kvinde	I alt	Andel (pct.)
18-24 år	51	40	91	2
25-34 år	118	85	203	2
35-44 år	138	86	224	3
45-54 år	280	285	565	7
55-64 år	593	598	1191	15
65+ år	54	63	117	23
I alt	1.234	1.157	2.391	6

Stat.gl

Jeg har valgt at afgrænse på personer med fysiske begrænsninger og ikke medfødte handicap.

Jeg inkluderer ikke førtidspensionister som har psykisk lidelse, da de kan have et andet behov som er anderledes end dem der har fysiske barrierer. Forskellen for dem kan være at, nogle med psykiske barrierer, har brug for medicinske hjælp før de er i stand til at få hjælp til socialt (Bundesen, Christensen & Rasmussen, 2015, s.172).

Hvad er sundhed?

For at identificere problemstillinger som førtidspensionister oplever i deres hverdag, vil jeg kort undersøge hvornår folk lever det sunde liv. Ifølge Health Promotion om sundhedsfremme beskrives sundhed således; de mest grundlæggende behov vi har for at leve i sundhed er: bolig, indkomst, uddannelse, fred, social rimelighed samt retfærdighed og mad (Komiteen for Sundhedsoplysning). Hvis vi nu skal fremme vores helbred, har vi brug for personlig og social udvikling, og faktorer såsom biologiske, sociale, miljømæssige, kulturelle, politiske og økonomiske kan fremme vores sundhed eller skade den (Komiteen for Sundhedsoplysning, 1988). De vigtige faktorer for det sunde liv er at de grundlæggende behov er opfyldt, som er det ting mennesker kan have og eje, for eksempel med at have indkomst, bolig og mad.

Og det gode liv kan vanskeliggøres ved mangel af bolig, uddannelse eller sociale urimeligheder. På den anden side er helbredet også lige så vigtig som sundhed. For at fremme det, så har man brug for muligheder hvor man kan udvikle sin sociale og personlige færdigheder. Og hvis man skal opnå den bedst mulige sundhedstilstand, er mennesker afhængige af, om man er i stand til at have herredømme over sin egen sundhed.

Metode

I denne undersøgelse er alle empiriindsamlinger baseret på den kvalitative metode, hvor jeg kun har benyttet interviews. Med kvalitative metoder er der forskellige muligheder for at besvare problemstillingen. Det kan være med deltagerobservation, interview eller indsamling af tekster og dokumenter. Disse typer af undersøgelse har en induktivtilgang, hvor man starter med at indsamle data som er fænomener, og derfra finder man et svar ved analysering. Det drejer sig om at vurdere tolkninger, udsagn og holdninger.

En anden type undersøgelses tilgang jeg kunne havde brugt, er kvantitativ metode, hvor man deduktiv tester en teori eller data og for at søge afvisning eller bekræftelse af bestemt hypotese. Her kan man bruge spørgeskemaundersøgelse for at finde frem til konklusion (Olsen & Pedersen).

Denne metode er for at vurdere noget målbart.

Min undersøgelsestilgang er abduktiv, hvor jeg veksler mellem teori og empiri, som skal give mulige forklaringer på det jeg søger. Den sociale verden forstås og beskrives ud fra deltagerens perspektiver.

Undersøgelsesdesign

Min undersøgelsestilgang for at indsamle og bearbejde data er baseret på casestudie. Det betyder at jeg studerer et fænomen eller en hændelse, på et tidsrum.

''En case er en konkret situation'' (Olsen & Pedersen, s.136)

Formålet kan være at konkretisere bestemte teoretiske begreber og problemstillinger. Muligheden kan være at afprøve, om en bestemt teori kan holde i praksis.

Forskellige typer af interviews

Der er forskellige interview typer, som man kan bruge, for at lave interviews. Den ene er *en-til-en-interview*, som er et almindeligt interview, hvor der sidder en respondent og interviewer. Og den anden er *en-til-mange-interview*, som kaldes også fokusgruppeinterview eller gruppeinterview, det sker med mange respondenter med en interviewer (Svendsen & Løber s. 44).

Man kan også vælge mellem tre forskellige måder at forberede til at udføre interviews, hvor den første er *struktureret interview*, som minder om spørgeskemaundersøgelse og interviewet er standardiseret og struktureret af intervieweren. En anden mulighed er *semi-struktureret interview*, hvor man allerede har temaer og emner man vil tage med op, men så har man også mulighed for frirum til at snakke om andet end de emner man har taget op. Den sidste mulighed er *ustruktureret interview*, hvor man ikke har forberedt noget spørgsmål og interviewet er uformelt, men at man bare snakker frit om emnet.

Kvalitative interviews

Jeg har valgt at bruge kvalitative undersøgelser, ved at lave interview med to socialrådgivere, en fra kommunen og den anden fra Kofoeds Skole. Jeg har forberedt mig med et semistruktureret interview.

Jeg har valgt de metoder da jeg selv vil forberede mig med spørgsmålene og lede samtalen.

Med semistruktureret interview har man mulighed for at få nye viden men er stadigvæk på emnefeltet. Så har man også en subjektives oplevelser med i interviewet, og interviewpersonen kan

selv bestemme hvilke situationer og aspekter hun eller han vil have med i samtalen (Kvale & Brinkmann, 2015, s.47)

Formålet med et kvalitativt individuelt interview er at jeg gerne vil se de mennesker jeg snakker med, hvordan de reagerer på de spørgsmål jeg stiller. Derfra kunne jeg bedre fortolke indsamlet data, gennem deres adfærd og fortællinger.

Valget af interviewpersoner

Perspektiverne for at få viden om hvordan førtidspensionister trives i hverdagen, samt hvilke muligheder de har for at indgå i fællesskaber, har jeg valgt både fra en førtidspensionist og tre fagpersoner som arbejder med førtidspensionister. Derfra kunne jeg se bedre deres levevilkår og høre personligt hvordan de har det.

Valget af at snakke med en socialrådgiver fra Kommuneqarfik Sermersooq, er for at få indsigt om hvordan den offentlige sektor er indrettet til personer med nedsat arbejdsevne. Desuden har de erfaringer med at sagsbehandle og rådgive for den målgruppe. Og ikke mindst er det det første sted førtidspensionister henvender sig til, hvis de skal have hjælp. Da den samme socialrådgiver har nævnt at, de samarbejder med visitatorer angående førtidspensionisternes mulighed for at være i aktivitetssted, Ippiarsuk - har jeg kontaktet en visitator. Der har jeg lyst til at vide, hvordan visitatorer arbejder med den målgruppe.

Så har jeg også snakket med en førtidspensionist, som bor i Nuuk. For at forstå hvordan livet kan være med varigt nedsat arbejdsevne.

Jeg har valgt Kofoeds Skole som er en selvejende institution, som er udenfor det offentlige system og da stedet er for de udsatte voksne, vil jeg gerne vide hvilke tilbud de har for at inkludere førtidspensionister i samfundet. Og ikke mindst vil jeg høre hvad socialrådgiveren laver til dagligt, da hun ikke har mulighed for at bestemme hvad der skal ske med førtidspensionisternes indkomst eller hvilke hjælpeforanstaltninger de skal have lov til at modtage, som myndigheden har.

Disse to socialrådgivere, som har meget forskellige arbejdsopgaver, vil give et godt billede af hvordan man som socialrådgiver kan være med til at forebygge sociale eksklusion hos førtidspensionister.

De indsamlede data, bruger jeg til at analysere hvad socialrådgivere gør i praksis og hvordan dette hænger sammen med den teori jeg har valgt. Derfra kan man analysere om der er nogle områder hvor man kan forbedre forholdene og levevilkårene.

Interview guide

Da jeg har valgt semi-struktureret interview, har jeg forberedt med interviewguide, hvor jeg har lavet forskellige guide til hver respondent, fordi de har forskellige arbejdsopgaver i forskellige forvaltninger.

Inden jeg skriver en interviewguide til socialrådgiveren under Kofoeds Skole, har jeg kigget på Kofoeds Skolens eget webside og læst om deres værdier og formålet med deres arbejde. Ud fra deres beskrivelse har jeg gjort mig klar til de spørgsmål jeg gerne vil stille (se bilag 1).

Med socialrådgiveren i kommunen, læste jeg først lovgivningen om førtidspension og har snakket med en førtidspensionist som gør at, jeg bedre kan forholde mig til den virkelige verden som mennesker med nedsat arbejdsevne lever i (se bilag 2). Fordelen ved det er at jeg kan sammenligne det virkelige verden og det offentlige system og kan stille spørgsmål om der er noget der fungerer godt eller kan være bedre for både socialrådgiveren og førtidspensionisten.

Ustruktureret interviews

Interviewet med førtidspensionisten er ustruktureret, hvor jeg starter med at fortælle om hvad projektet handler om, og hun kan bare starte med at fortælle om sig selv. Med et ustruktureret interview er der ikke forberedt spørgsmål og interviewpersonen har lov til at snakke frit, men man er stadigvæk på et bestemt emne. Grunden for valget af den metode er at, jeg er åben for forskellige emner og historier fra hendes side, så jeg bedre kunne forholde mig til hendes baggrund og historie. Og ikke mindst for at få et billede af om, der er andre udfordringer ud over fysiske barrierer, som kan forhindre muligheden for at kunne indgå i socialt samvær.

Jeg har heller ikke forberedt mig med bestemte spørgsmål for visitatoren under kommunen. Men efter jeg har læst Kommuneqarfik Sermersooq (Kvalitetsstandarder for 2020) har jeg overvejelser om hvilke spørgsmål, jeg gerne vil stille.

Da jeg havde svært med at forestille mig hvad jeg skulle forvente fra dem, vil jeg ikke have at de ikke bliver spurgt nogle spørgsmål som kan medføre stress eller fare.

Optagelse & transskribering

Inden interview spørger jeg først mundligt om, jeg må få lov at bruge diktafon og optage samtalen, og det kunne jeg så gøre. Jeg har valgt at optage alle de fire interviews, da jeg vil transskribere dem efter samtalerne, og for at huske hvad de sagde, samt for ikke at ændre noget af det de sagde.

Transskribering er oversættelse fra talesprog til skriftsprog (Kvale & Brinkmann, 2015).

Interviewene med de to socialrådgivere og førtidspensionisten var på grønlandsk, derfor er det min egen oversættelse fra grønlandsk til dansk. Så det er min fortolkning, der er på spil med oversættelsen og det kunne være anderledes hvis det var en anden, der oversætter, men jeg prøver bedst muligt med at oversætte direkte og ikke ændre noget af hvad de sagde. Med de tre grønlandske interviewpersoner var det med ansigt til ansigt interview. Interview med visitatoren er på telefonsamtale og foregår på dansk. Jeg skriver ikke direkte transskription af alle interviews da jeg kun vil have det relevante emner med, i stedet for flere emner, som ikke behøver med i projektet.

Under transskribering af to socialrådgivere og visitatoren medtager jeg ikke forskellige betoning for eksempel latter, smil men jeg medtager førtidspensionistens kropssprog. Da hun nogle gange glemmer et ord eller har svært ved at sige en sætning, så peger hun på nogle af dele sin krop eller en ting.

Andre muligheder for undersøgelse

Andre muligheder er ellers at undersøge hvordan andre førtidspensionister oplever deres rettigheder og hvordan de har det i hverdagen, gennem kvantitativ undersøgelse for eksempel med spørgeskema. Men så vil jeg risikere ikke at få en narrativ fortælling som gør, at undersøgelsen bliver mere objektiv end subjektiv (Kvale & Brinkmann, 2015, s.228). Med narrativ fortælling lærer jeg om førtidspensionistens forståelse af sig selv og jeg får bedre forståelse af hvordan livet kan være som førtidspensionist. Ulempen med alene bruge af kvalitativ undersøgelse, er jeg ikke fik mange respondenter hvor jeg kunne bedre forstå om hvem er de der har brug for socialt samvær og hvem der er tilfredse med mulighederne. Det betyder også at de data jeg fik er sværere at måle. Jeg har anonymiseret alle interviewpersoner, da vi er i et lokalsamfund hvor folk kender hinanden.

Andre overvejelser

For at få mere viden om førtidspensionisternes muligheder i Nuuk, har jeg ellers kontaktet aktivitetssted for alder- førtidspensionisters aktivitets- og plejecenter, Ippiarsuk. Der har jeg ellers lyst til at undersøge hvilke aktiviteter og tilbud de har for den målgruppe og hvad det betyder for dem. Jeg har snakket med en medarbejder via telefon, hvor hun forklarede mig at, på grund af corona restriktioner og for beskyttelse er det kun brugere af stedet der få lov til at komme. Og at der ikke mulighed for at have gæster udefra, som er meget forståeligt. Medarbejderen nævner også at lederen var sygemeldt den dag, men jeg kunne få hendes e-mailadresse. Så jeg skrev til hende og spurgte om, hun er interesseret for at snakke med mig via mail eller telefon, men ingen respons.

Det var ellers også planen at jeg vil lave flere interviews med førtidspensionister så jeg kunne have forskellige perspektiver og personlige oplevelser, og Ippiarsuk var ellers det sted jeg muligvis kunne finde en eller flere førtidspensionister.

Videnskabsteori

Ud fra de data jeg har gennemgået, har jeg valgt at bruge kritisk teori til at analysere problemstillingerne. Den kritisk teori blev udviklet med inspiration fra teoretikere blandt andet Freud, Nietzsche og Karl Marx. Men det er Max Horheimer og Theodor W. Adorno der skaber den (Birkler, 2007). Karl Marx er berømt for sit udsagn, hvor han har sagt, at man kan prøve at ændre verden og ikke bare fortolke den (Nygaard, 2012). Fokuset med det er at kigge på de strukturelle forhold samt hvordan aktørerne oplever det og formålet er, at der er mere retfærdighed og lighed i samfundet. Jeg analyserer først på de objektive makroniveauer i samfundet, som er økonomiske og ulige magtmæssige forhold som påvirker det subjektive mikroniveau, individet. Kritisk teori peger på at der er samspil mellem de to niveauer, men individet er ikke klar over at, deres handlinger og forståelse af verden er formet fra det samfundets ulige magtforhold.

Opgaven er, at individet bliver oplyst og frigjort fra de ulige magtforhold i samfundet. Først undersøger man og identificerer de sociale aktørers handlinger og forståelse af dem selv, ved hermeneutiske og kvalitative metoder. Resultaterne fra undersøgelsen giver mig muligheden for at finde frem til hvad der skal til, for at de svagt stillede i samfundet får bedre livsvilkår (Nygaard, 2012).

Etik

Inden man kommer ud og indhenter data, er det vigtigt at man tager hensyn til nøglepersonernes tryghed. Der er nogle grundlæggende overvejelser, man kan bruge for at beskytte de mennesker, som er indblandet. De spørgsmål, man vil stille til interviewpersoner, skal ikke føre til utryghed og stress hos dem, og man skal især tænke over de fortrolige oplysninger under transskriberingen.

Overvejelser kan være, at der ikke forekommer nogen skade for deltagerne.

Det kan for eksempel være at skade deltagerens selvtillid eller fysiske skade. Det handler også om at, man passer godt på de enkeltpersonernes optagelser og identiteter, som skal være fortrolige. Der skal være mindst mulighed for at kunne identificere enkeltpersoner, som er med i projektet (Bryman, 2012, s.135).

Informeret samtykke kan bruges ved at informere deltagerne i forskningen, om hvad formålet er med projektet, og at de er frivillige, som kan trække sig ud når som helst (Kvale & Brinkmann, 2015).

Jeg har informeret deltagerne om hvem, der får adgang til interviewet, og fortæller hvad der vil ske med deres data og hvordan det vil blive brugt til undersøgelsen. Rollen som forsker er ikke bare en, der indhenter viden, men viser gerne empati og sensitivitet.

Under dataindsamlingen har jeg snakket med tre fagpersoner og en førtidspensionist, og optog samtalerne. Før interviews har jeg først spurgt dem, om jeg må få lov at bruge diktafon for at optage samtalen. Jeg fortæller dem at optagelsen er for at huske hvad de lige præcis sagde og ikke for at ændre noget.

Empiri

For at indsamle data har jeg kontaktet Kofoeds Skole, Kommuneqarfik Sermersooq og visitationsenheden via mail. Jeg har beskrevet hvad formålet er med projektet og spurgt dem om de er interesseret i at snakke med mig. Der fik jeg de primær data, hvor empiriindsamling giver mig ny viden.

Jeg har også indsamlet sekundære data ved at få nogle resultatpunkterne fra seminaret, som Tilioq har arrangeret. Jeg fik de punkter via mail da det var et lukket seminar, fik jeg så lov til at se hvad der kom ud af seminaret. Målgruppen er for unge som er mellem 16 og 30 år, alligevel vil jeg tage dem med i projektet, da jeg synes vi også kunne lære noget om hvordan forholdene kan være for førtidspensionister.

De beskrivelser jeg skriver om hvilken hjælp til eleverne, som kan ydes fra Kofoeds Skoles side, og hvilke aktiviteter, som de laver samt hvem førtidspensionisterne er, er fra interviewet med socialrådgiveren.

Kofoeds Skole

Kofoeds Skolen i Nuuk

Kofoeds Skole er oprettet året 1928 i København, hvor ægteparret Hans Christian Kofoed og Astrid begyndte at hjælpe arbejdsløse mænd, i København. Nu har Kofoeds Skole bredere målgrupper, tilbud og metoder. Hvor ønsket om at yde hjælpe til de udsatte voksne, og som har sociale vanskeligheder til selvhjælp er det samme (Kofoeds Skole website).

Skolen i Nuuk er oprettet året 2016 og stedet er en selvejende institution der er finansieret af forskellige fonde. Hele året er skolen tilgængelig, hvor åbningstiderne er mandag til torsdag fra 8.30 til 15.00, og om fredagen lukker skolen kl: 14.00. Der er lukket hele weekenden.

Eleverne kan spise morgenmad og frokost. Men hvis de skal få lov til at spise, må de også hjælpe til blandt andet med rengøring. De fordeler arbejdsopgaver, for eksempel er der nogen der skal vaske op, vaske kantinen, støvsuge og vaske gulvet. Hver morgen er der nogen der rengør toiletter. Alle har deres ansvar og de skiftes til at have bestemte arbejdsopgaver, og nogle af dagene holder de fri. Fordeling af arbejdsopgaver sker ved at tilpasse det til enhver der skal gøre noget, for eksempel hvis nogen ikke kan vaske gulvet, så kan de finde en anden og lettere opgave.

Hver morgen mødes alle i fællessalen, og man informerer om forskellige informationer og planlægger dagen. Hvis de har lyst til, kan de synge salmer eller en sang.

Da de fleste elever har ikke selv råd til at købe til vintertøj, så kan personalet skrive et opslag gennem Kofoeds Skoles facebookside, at elever har brug for vintertøj. Dem der så følger Facebookgruppen kan komme med varmt tøj og vintertøj.

Skolen samarbejder med andre institutioner, blandt andet Grønlands banken. Hver torsdag morgen uddeler grønlandsbanken morgenmad til Kofoeds Skole. Også hvert år besøger eleverne Grønlandsbanken og synge salmer for personale, dagen før juledag. Efter de har sunget salmer sammen, spiser de morgenmad (transskription s.6 linje 20).

De samarbejder også med et gadeteam under kommunen, især når de handler om hjemløse. Hvis nogen har brug for en hjælp eller støtte kan de kontakte gadeteamet for at prøve at løse elevernes behov. Eller hvis personalet i Kofoeds Skole bekymrer sig om en elev, som de ikke har set i lang tid, kan de kontakte gadeteamet og spørge om de har set vedkommende.

Skolen kan invitere fagfolk eller kendte sangere til at fremlægge noget eller ønske om samvær med eleverne. På det tidspunkt, jeg er på besøg hos Kofoeds Skole, der har de en aftale med to kendte sangere, som skal spille for eleverne på skolen.

Socialrådgiveren nævner at, de har fået en fremlæggelse om menneskerettigheder, hvor en fra IKIU fortalte hvad eleverne har ret til (transskription s.7 linje 13).

Socialrådgiveren i Kofoeds Skole

Socialrådgiveren har forskellige arbejdsopgaver, det kommer an på hvad eleverne har brug for.

Hun kan snakke med eleverne om hvordan de har det, individuelt.

Hvis nogen skal til samtale i kommunen, og vedkommende har behov for, at nogen der støtter dem, så kan socialrådgiveren komme med til samtale i kommunen. Men de skal selv kontakte kommune og aftale en tid. Nogle af borgere ved ikke hvad de har behov for, i forhold til deres livssituation og hvad de skal være opmærksom på, der kan hun hjælpe til med at være vejleder.

Hun kan også være med og støtte nogen som skal på sygehuset. Nogle gange, hvis hun kan mærke at, nogen af eleverne har brug for at snakke med nogen, så kan socialrådgiveren spørge om vedkommende vil snakke med hende. Det kan hun mærke hvis vedkommende er mere stille og har mindre kontakt til andre. Men hun vil helst have, eleverne kommer selv til hende, hvis de vil snakke. Det er kun hvis socialrådgiveren kan mærke, der nogen der har det dårligt, så kommer hun selv først og spørger efter en samtale (transskription s.3 linje 16).

Hun kan fremlægge noget for eleverne, som kan bruges til selvhjælp og personlig udvikling. Hun bestemmer selv hvad for et emne, det kan for eksempel handle om livsstil. For kort tid siden fremlagde hun kun for mænd, om hvordan de grønlandske drenge blev opdraget. Hvor hun snakker om hvordan opdragelsen har påvirket deres adfærd, for eksempel kan opdragelsen være at mændene og drenge må ikke græde. Konsekvensen for det kan være at, mændene siden barndommen holder

deres følelser til side eller lukke af for følelser. Som medfører at de ikke ville græde og tanken om at mændene kunne godt græde, er pinligt og tegn på at, man er svag eller kraftsløs. Da nogle af mænd kan ikke græde, bliver de hidsige.

Socialrådgiveren kan udskrive papir som eleverne kan få, for eksempel viser hun mig fem forskellige trappetrin, hvor hun fortæller alle mennesker har forskellige ressourcer og svagheder. Hun nævner at, skolen er det sted hvor elever kan føle sig trygge og formindsker ensomhed. Og at det betyder rigtig meget for dem, da der er mulighed for at spise, at gå i bad og vaske tøj. Nogle får også nye netværk gennem aktiviteter, især dem som har det samme interesse, finder sammen (transskription s.6 linje 4).

Førtidspensionister og muligheder for aktiviteter

Svømmehallen Malik i Nuuk

Én af fitnesscentrets lokaler i Nuuk

Der er omkring 10 førtidspensionister på Kofoeds skole. De fleste er mænd, og der er mindre tal af kvinder. Der er mange unge som har psykiske lidelser, og det er mest de ældre generationer der har varigt nedsat fysiske evner. Folk som får førtidspension grundet af psykiske lidelser, er flest.

Omkring halvdelen har egen lejlighed og resten er hjemløse.

Førtidspensionister som er brugere af Kofoeds Skole har mulighed for svømning, engang om ugen og at være i fitnesscenter, to gange om ugen. Der er perioder hvor de muligheder bliver godt brugt, men der er også perioder hvor de ikke bliver brugt. Det kommer an på hvordan folk har det den dag. Personale og eleverne kan lave noget sammen, hvis der er muligheder for det, for eksempel biograftur (transskription s. 2 linje 6).

Kulturhuset Katuaq i Nuuk, hvor der er en biograf

Selv om de har egne personlige hverdagsudfordringer, er mange dygtige til håndværk og kreativarbejde. Der er værksted på Kofoeds Skole, som alle kan bruge til at male og der er også mulighed for perlearbejde. Socialrådgiveren nævnte at, de kan spørge eleverne om et bestemt ting som de har brugt for.

Hun sagde også at hun havde fået en støtteklods som en af eleverne har lavet til hende. Kofoeds Skole kan også sælge juletræer til forretninger, som elever selv har lavet.

Der er også forskellige brætspil som kan bruges til fællesaktiviteter, som sker en gang om ugen. Der er blandt andet kortspil, terninger og sequence.

Om sommeren har de mulighed for sejletur, fisketur og plukke sorte bær. Denne sommer har de sejlet tre gange. Hvert år er der også lejrskole i fem dage.

Indtægterne fra elevernes håndværk bruges til deres fordele (transskription s.7 linje 3).

Delkonklusion

Kofoeds Skoles elever kan få støtte omkring deres livssituation, både med deres fysiske og psykiske tilværelse. De har mulighed for at dyrke sport og der er mange fællesaktiviteter i løbet af året, som foregår både indenfor og udenfor som personalet på skolen også er med til. Om sommeren har de mulighed for at være i naturen og få adgang til oplevelser, som andre mennesker i samfundet har. Selvom førtidspensionister er i risiko for social eksklusion på grund af fravær fra arbejdsmarkedet, har de mulighed for at sælge de ting, de selv har lavet på skolen. Det kan medføre, at deres arbejdsidentitet og sociale accept i samfundet bliver fremmet. For at hjælpe udsatte voksne til selvhjælp, er der forskellige slags undervisninger for eleverne. De får besøg udefra og socialrådgiveren på skolen har undervist om, at personlig udvikling har forskellige processer. Værdighedsperspektivet er også med fra skolens side, hvor stedet giver eleverne lov til at vaske deres tøj og spise mad. I samfundslivet kan det være svært at få nye fællesskaber og venskaber, hvis

man er snavset eller hvis man lugter. Det gør en forskel for udsatte voksne, hvor de kan møde andre mennesker med mindre skam og være rene. Der har de fået lov til at være en del af samfundet som borger.

Kvindelig førtidspensionist

Førtidspensionisten som også er elev på Koføeds Skole er en kvinde, som får den højeste førtidspension. Hun er mellem 54 og 64 år og kommer fra en bygd. Hun er skilt og har børn. Dengang måtte folk der boede i en bygd, selv hente noget vand, fordi der var ikke nogen vandhane. Som 13-årig har hun lært at køre på hundeslæde selv og hente en ferskvandsis. Men hun har også været udsat for ulykke af isblok mens hun var alene for at hente et stykke ferskvandsis.

Billedet er fra Google

Som 15.årig har hun droppet skolen, da hendes forældre gerne ville have, at hun skal hjælpe forældrene. Det gik ellers godt med skolen, som hun var rigtig glad for.

Inden hun fyldte 18 år, flygtede hun fra den bygd, og begyndte at arbejde i en grillbar og være i køkken. Hun klarede alt selv, og der var ingen der kunne vejlede hende.

Hun har studeret videre i Nuuk og bestået en uddannelse. Hun har været med til forskellige kurser, som kasserer. Det kunne hun virkelig godt lide. Siden dengang, har hun altid været på arbejdsmarkedet. Hun har prøvet at arbejde i køkkenet, på vaskeri og som sømand.

Siden 2002 må hun ikke arbejde længere, på grund af sin ryg. Rygsmerterne kom først i 2000, derfra fik hun det værre og værre. I 2001 fik hun meningitis, som medfører at hun nogle gange glemmer hvad hun skal sige. Hun må ikke længere være på arbejdsmarked efter lægens vurdering.

Den sidste undersøgelse hun var til, var i januar måned, som viser at hun stadig ikke må gå på arbejde, da hendes meningitis er for stærkt. Hun kan hellere ikke længere gøre rent, men kan vaske

op i kort tid da hun får ondt i benene. Hun har også dårligt syn, i det ene øje som skal opereres, men hun venter på den operation.

Hun sagde, hun har ingen hjemve fordi hun har fået bedre boligplads som hjemløse. Hun deler et værelse med én og er glad for det, da før i tiden måtte hun dele et værelse med 5 andre hjemløse. På et tidspunkt har hun også boet i Danmark og blev stofmisbruger.

Den første tid med at lære og være i Kofoeds Skole har været hårdt. Hun vidste ikke rigtig hvad det var for et sted og hun kendte ikke menneskerne (transskription s.9 linje 10).

Hun kan virkelig godt lide Kofoeds Skole, da det giver hende glæde og opmuntring samt det er tidsfordriv for hende. Det hun arbejder med i Kofoeds Skole, kan hun godt lide.

Hun kan ikke lide at ligge og lave intet, ellers bliver hun træt hvis hun ikke har noget at lave, så kører tankerne hele tiden. Kofoeds Skole har fordele og hjælper hende med især at mindske destruktive tanker. Hun har oplevet mange ting, men prøver at overvinde dem selv.

Hun kommer kun til Kofoeds Skole, selvom hun er blevet flere gange inviteret til at komme til Frelsens Hær. Hun har ellers været derovre et par gange, men da der er for mange mennesker, er det forvirrende for hende (transskription s. 11 linje 12).

Hun sagde, hun er taknemmelig over de ydelser hun får som førtidspensionist, selvom det er ikke meget.

Efter interviewet spørger jeg om, jeg må få lov at se hvad hun har lavet. Hun fortalte mig at, Kofoeds Skole har egen butik og der kan jeg se strikket strømper og perlearbejde som hun selv har lavet. Og nævne at hun ellers kan godt lave en vestgrønlandske bærepels (til at bære baby på ryggen), men de har ikke en sælskind til.

Delkonklusion

Kvinden er ikke fra Nuuk men er vokset op i en bygd. At være i naturen har været en del af hendes barndom, hvor hun selv kunne køre med hundeslæde som barn. På grund af de familiære forhold, måtte hun droppe skolen tidligt og i stedet for skulle hun hjælpe familien. Selvom hun var nødt til som barn at fokusere på at være med til at forsørge familien har hun en uddannelse, som hun har været glad for. Før førtidspensioneringen har hun været på forskellige arbejdspladser og kunne forsørge sig selv. Men på grund sygdom er hun ikke længere på arbejdsmarkedet. Kofoeds Skole er det sted, hvor hun får frirum til at lave det ting, hun er glad for at lave, og formindsker tanker, der kører hele tiden.

Visitation i kommunen

Det næste afsnit er forklaringer af hvad visitatoren laver under kommunen, og det var en telefonsamtale. Jeg har bare skrevet de relevante emner ned, som passer til projektet.

Visitatorer er to sygeplejere som vurderer om førtidspensionisten er egnet til aktivitetssted (transskription s.16 linje 8). Under visitation vurderer de enhver førtidspensionist, om personen er egnet til et aktivitetssted. De får henvendelse fra kommunen eller også kan visitatorerne selv kontakte en borger, som kunne have gavn af at komme i dagscenter. Ellers er det også borgeren selv, der ønsker modtage det aktivitetstilbud, som kommunen kan tilbyde. Så snakker visitatoren med førtidspensionister og vurderer om de er berettiget til det (transskription s.12 linje 20). Visitatorer videresender deres vurdering til relevante parter, der skal have informationer omkring det. Der er to steder, hvor der er dagscentre, det ene det er aktivitets- og plejecenter Ippiarsuk også er der Utoqqaat illuat, som er plejehjemmet. Begge er plejecenter for alderspensionister. Visitatoren går ind og laver den her vurdering om der er et behov for hjælp til socialt samvær eller socialt aktiviteter. Førtidspensionister kan også ansøge om at få hjælp til at finde en anden bolig, som er mere egnet til deres funktionsevner.

Delkonklusion

Alle alder-førtidspensionister må først visiteres for at kunne være i Ippiarsuk eller dagcenteret i Utoqqaat Illuat. Man skal først have en tilladelse og vurdering af om man er egnet til stederne. Der er også samarbejde mellem sagsbehandler eller socialrådgiver under myndighedsafdelingen i Kommuneqarfik Sermersooq og visitatorer. For at få en hjælp eller søge om at finde en bolig som er tilpasset til deres funktionsevner, er også en form for at inkluderer målgruppen i samfundet.

Følgende afsnit er et interview med en socialrådgiver fra myndighedsafdelingen, i Nuuk. Hvor jeg beskriver hvad han sagde om hvordan sagsbehandling og vejledning er for førtidspensionister under kommunen.

Kommuneqarfik Sermersooq

Billedet er fra kommunens website

Socialrådgiver under myndighedsafdeling

Henvendelser af førtidspensionister er forskellige. Det kan være en borger der lige har fået førtidspension som har personlige problemer. De kan enten have angst, stress eller fysiske handicap. Mange har svært ved at acceptere og komme sig over at, deres livsform er ændret. For nogle borgere tager det flere år at vænne sig til førtidspensionering og livet som ubeskæftiget, da de har været på arbejdsmarked i mange år (transskription s. 15 linje 17). Det gør hellere ikke lettere for dem, at indkomsten er mindre end de er vant til.

Der er også borgere der har accepteret tidlig pensionering og kender deres rettigheder.

Mange af førtidspensionister kender ikke deres rettigheder og hvilke muligheder de har for at få støtte, ifølge lovgivning. Hvis de ikke blevet fortalt om deres ret til hjælp fra den offentlige sektor, kan de komme til samtale forvirrende. Hvis en sagsbehandler ikke har været opmærksomme på vedkommendes behov derhjemme, kan det medføre vanskelige situationer. For eksempel, ret til at have hjemmehjælper (transskription s.15 linje 24).

Hvis borgere har brug for at snakke med kommunen, er det borgeren selv der har ansvar for det. Nogen kommer til deres sagsbehandler bare lige for at hilse eller fortælle glædelige nyheder, for eksempel at, de er blevet bedsteforældre.

Der er også flere førtidspensionister - især fra de ældre generationer - som er rusmiddel-alkoholmisbruger. Socialrådgiveren har lagt mærke til mange førtidspensionister har svagt netværk og hvis de har familie, har de ikke nære relation til hinanden. Alkohol og stofmisbrug spiller også en rolle af deres relation. Hvor førtidspensionisten har svært ved at være sammen med familie, da

de er misbruger eller omvendt. Så er der begrænsninger af kvaliteten af den familierelation (transskription s.15 linje 3).

Der er også mange førtidspensionister som er hjemløse, der udfordrer kommunens service, da kommunen kan ikke gøre noget for dem, end at henvise dem til herberg for hjemløse.

Arbejdsindsatsen for at inkludere målgruppen til samfundet er individuelt baseret. Socialrådgivere kan prøve at finde ud af gennem samtale, hvordan borgeren har det og hvilke behov hun eller han har. Om de ikke har lyst til at være i væresteder og om der er ting der gør dem utrygge blandt andre mennesker.

Hvis borgeren kan ikke være i Kofoeds skole eller lignende og er ensom i hverdagene, så kan socialrådgivere rådgive om at bruge dagen mere målrettet eller meningsfuldt, for eksempel hvis borgeren har evnen til at gå en tur, læse en bog og at strikke eller skrive en dagbog. Nogle begynder med at dyrke sport. Hvis nogen har brug for socialt samvær og kan omgås med andre mennesker, så kontakter socialrådgivere visitationsenheden og videresende deres ønske om aktivitet.

Ekstra punkter fra socialrådgiveren

Selvom der ikke står noget i lægeerklæring, så er der nogle der er begyndt at være usikre om deres fremtid, efter de er blevet tilkendt førtidspension. De fleste har brug for at få vejledning til hvordan de kan fylde dagen uden arbejde.

Der ønskes en psykolog som er ansat under kommunen, der kan hjælpe og snakke med en der er på krise, på grund af førtidspensionering. Angående andre krisesituationer mangles der i kommunen, én der er kvalificeret til at arbejde med krisehjælp. Hvis en borger har brug for at snakke med en psykolog, kan socialrådgiver henvise familiecenter, da stedet har uddannet psykologer. Men nogle gange oplever de små misforståelse mellem de to forvaltninger, hvor det kan vise sig, at borgeren ikke kan snakke med en psykolog alligevel.

Boliger og boligmangel er også store problem for mange førtidspensionister (transskription s. 18 linje 27).

Delkonklusion

Socialrådgiveren under myndighedsafdelingen er ikke bare en, der vejleder angående lovgivning og rådgiver om personlige udfordringer, men han er også en, der skal kunne forholde sig til mange forskellige typer individer og grupper. For eksempel er der nogen der kommer til socialrådgiver i kommunen, og fortælle at de er blevet bedsteforældre. Det er tegn på at der er tillid til

socialrådgiveren. Problemstillingerne man møder under en sagsbehandling, er ikke altid det samme, og de krav man kan få fra borgere, er ikke altid lette at løse. Og ikke alene med det, så kan man opleve misforståelser mellem tværfagligt samarbejde, hvor borgere kan være udsat for dårlig service fra det offentlige. For eksempel kan en socialrådgiver fra myndighedsafdelingen kan videregående en borger til familiecenteret for at snakke med en psykolog, hvor det kan vise sig at det ikke kan lade sig gøre. Og socialrådgiveren får ikke nogen tilbagemelding om hvorfor psykologen ikke bare kan snakke med vedkommende, som kan medføre for socialrådgiveren usikkerhed og utryghed om hvem der får lov til den mulighed.

Der må være flere indsatser og samarbejdspartnere for at kunne løse problemerne, da alene socialrådgiveren ikke kan løse borgerens problemstillinger. For eksempel boligmangel og mangel på psykologer er udenfor socialrådgiverens felt og kompetence.

Han nævner også at han er den eneste socialrådgiver, som arbejder med førtidspensionssager.

Tilioq er en handicaptalsmand institution og er en selvstændig enhed under Grønlands Selvstyre. Grønland fik sit første handicaps talsmand 1. november 2017 og institutionen er i Sisimut. Tilioqs opgave er at gøre opmærksom på vilkårene for personer med handicap for samfundet men også for beslutningstagerne. Tilioq skal være med til at sikre det der står i handicap konventionen gøres til virkelighed (Tilioq hjemmeside).

Det sidste data jeg fik er fra et seminar, som Tilioq har arrangeret i Nuuk.

Det foregik i to dage fra den 14. til 15. november 2020, hvor målgruppen er unge med handicap som bor i Nuuk. Projektmedarbejderen fra Tilioq (e-mail, 7. december, 2020) bekræftede at førtidspensionssystemet ikke er fleksibelt nok, hvor de unge måtte kæmpe for at få deres rettigheder. De må sende paragraffer til sagsbehandlerne for at få den hjælp, som de har ret til.

En af punkterne er at, der tages ikke alvorligt af behovet for sociale samvær, som skal gøre det mere tilgængeligt at være socialt. Så bliver de placeret i andre udsatte grupper for eksempel alkoholikere og gamle, da det er der, der er plads til dem. Hverken samfundet eller det offentlige gør ekstra for det unge førtidspensionister, for at give dem tilpassede tilbud.

Seminaret viser, at unge på førtidspension må kæmpe for at få den hjælp de har ret til og, at samfundet kan være bedre til at tilpasse og dække deres behov.

Lovgivning

Ifølge **Inatsisartutlov nr.40 af 9.december 2015 om førtidspension** (Nanoq.gl) er det en betingelse for at få førtidspension, at man har dansk indfødsret. Man kan også ansøge til førtidspension, hvis man har boet mindst 3 år i Grønland, forud ansøgningstidspunktet. § 6 står der, man kan tilkendes for førtidspension, hvis arbejdsevne er varigt nedsat af psykiske eller fysiske årsager. Retten til fuld førtidspension, kan kun ske hvis ansøgeren har boet i mindst 5/6 enten i Danmark, Færøerne eller Grønland fra det fyldte 15 år til det tidspunkt, hvor ansøgeren ydes for førtidspension. Før der træffes om personen kan få pension, gennemgår man afklaringsforløb og se om man kan genvinde dele eller hele af arbejdsvenen og afklaringen sker ud fra ansøgerens ressourcer. Dette kaldes for revalideringsforløb. Men revalideringsforløb behøves ikke, hvis der er dokumenteret at, personens arbejdsevne ikke kan forbedres og udvikles. Revurdering af arbejdsevnen sker senest hvert 5.år, her undtages personer som er over 60 år. Vurdering af arbejdsevne sker ved procentdel, af ansøgerens fuld arbejdsevne. Procentdel af arbejdsevnen af de personer som få den laveste førtidspension er, mellem 51 pct. og 75pct. Mellemside er på mellem 26 pct. og 50 pct. Og den højeste er mellem 0 og 25 pct.

I §19 siges kommunalbestyrelsen er forpligtet til at finde et arbejdssted og muligheder for at etablere rimeligt beskæftigelse, for den person som modtager førtidspension.

Der er muligheder for ydelse for personlige tillæg, efter vurdering af behovet. Det kan enten fås som engangshjælp eller som løbende ydelse. Hvis der udbetales personlige tillæg, skal der altid være noget skriftlig afgørelse om, der vil være uden eller med tilbagebetaling.

Hvis man som modtager af førtidspension og er utilfredse over truffet afgørelser, har man mulighed for at klage til førtidspensionsklagenævnet. Klagen skal ske inden for 4 uger, efter modtagelse af afgørelsen.

Inatsisartut salen i Nuuk

Under **Selvstyrets bekendtgørelse nr.15 af 30.juni 2016 om førtidspension** (Nanoq.gl) forklares yderligere hvordan man skal vurdere arbejdsevnen. Vurdering sker ved at tænke over hvad der stilles krav fra arbejdsmarkedet og evnen til at kunne udfylde det krav.

Der skal udarbejdes fra kommunalbestyrelsen en ressourceprofil til hver førtidspensionister, hvor man kunne se deres: Sociale netværk, helbred, bolig, uddannelse, arbejdsmarkedserfaring, lægeerklæring og arbejdsidentitet. Og udarbejdelsen sker med dialog med personen.

Teori

Jeg benytter teorien om social innovation til at koble den med empirien. Det er en proces hvor værdier i den teori er:

- *At ressourcer og service i samfundet imødekommer sociale behov,*
- *At der udvikles tillid og empowerment af marginaliserede grupper i samfundet,*
- *At de magtrelationer, der skaber den sociale eksklusion bliver transformeret*

(Andersen & Bilfeldt, 2014, s. 15)

Til risikogruppen for social eksklusion, kan man bruge den som værktøj til at, de får deres rettigheder og til at forbedre livsvilkårene.

Innovation beskrives således:

''Ideer, som virker på alle niveauer, kan udføres af alle og inddrager alle''

(Andersen, 2016 s. 541).

Det kan være hvem som helst, der finder på noget en ide, som skal realiseres. Det kan være en pædagog på daginstitutionen, en socialrådgiver i kommunal forvaltning, frivillige medarbejdere

eller brugere. Ved udviklingen af den socialfaglige handling og metode er viden fra brugeren eller fagpersonen der er i spil, hvor ressourcen er den eksisterende viden. Ideen med innovation er, at der skal være noget bestemt projekt som skal virkeliggøres.

Formålet med social innovation er, at der dækkes sociale behov og det kan være de selvejende-offentlige institutioner eller frivillige organisationer, som er med til at skabe sociale netværk, social kapital og social værdi. Derfra er der mulighed for forebyggelse af social ulighed og social eksklusion. De aktører, som er med i projektet, rummer gruppens ressourcer og skabe muligheder for at bryde brugernes selvbillede ved at give brugernes mulighed, for at agere som frivillige og brugere. Andersen, 2016 forklarede yderligere omkring den tankegang således:

''Handlerummet er således knyttet til, at de udsatte borgere, som omdefineres fra udsatte til ansatte, gives muligheder for at bidrage i de socialøkonomiske virksomheder og civilsamfundsorganisationerne på linje med ordinært ansatte og i mange tilfælde også frivillige borgere.''

(Andersen, s.552).

Det værktøj kan også være med til fornyelse af de eksisterende strukturer og øge serviceydelsernes kvalitet samt forbedret demokrati i velfærdsstaten.

De professionelles funktion og rolle vil være facilitering af vækst, inddragelse og livsmestring.

Analyse

Dette afsnit er delt op i fire dele, hvor jeg kommer ind på hvordan Kofoeds Skole hjælper de udsatte voksne for selvhjælp, og hvad det betyder for førtidspensionister. Det næste afsnit handler om, den offentlige sektor opfylder forpligtelserne fra FN-handicapkonventionen. Den tredje er, hvad socialrådgiverens rolle er, for at inkludere førtidspensionister, i samfundslivet, og den sidste er, om samfundet er tilrettet for personer med varigt nedsat arbejdsevne.

Kofoeds Skole

For det første er der mulighed for at spise morgenmad og frokost på skolen, og det er basale behov for alle mennesker. Skolen er med til at afdække deres sociale og fysiske behov. Stedet inkluderer udsatte voksne i samfundet, ved at hjælpe dem med at finde varme og vintertøj.

Selvom der er lukket om weekenden, så har de mulighed for at være derovre hele året.

For deres psykiske tilværelse får de undervisninger om personlig udvikling og om deres rettigheder, som kan fremme resocialisering. Det kan medføre at deres selvbestemmelse og værdighed styrkes.

Selvom førtidspensionister er i risiko for social eksklusion på grund af fraværet af arbejde, har de mulighed for at være i værkstedet og lave deres eget håndværk. Deres arbejdsidentitet skabes og det ting de selv har lavet bruges til deres fordele.

Skolen er det sted, hvor de udsatte voksne kan føle sig trygge og formindske ensomhed, som kan øge lysten til personlige og faglige udvikling. Vi mennesker, ifølge WHO-definition om sundhed, har behov for at indgå i fællesskaber med andre mennesker og at udfolde vores personlige evner. Dette kan give en tilstand af trivsel, hvorved man bedre kan håndtere dagligdagens udfordringer. Nogle får netværk gennem aktiviteter, der er på skolen, som betyder at førtidspensionister, har mulighed for at få netværk gennem skolens aktivitetssted.

Førtidspensionisten fra Kofoeds Skole sagde, at stedet er tidsfordriv for hende, som giver hende glæde og opmuntring. Selvom personale på skolen og aktivitetsmuligheder ikke kan løse alle de problemstillinger som førtidspensionister har, giver aktiviteter personlig og faglig udvikling, som kan vedligeholde og forstærke deres overlevelse. Aktiviteter har afgørende indflydelse på menneskers trivsel, livskvalitet og sundhed (Vibholm, 2016 s.19).

Social inklusion opnås for udsatte voksne ved at give dem mulighed for at bade, vaske tøj, svømning og være i fitness samt skabe en fællesskabsfølelse, hvor personale og elever laver noget sammen, for eksempel med brætspil og at sejle ture. Ikke mindst kommer kendte sangere og synger med dem, til begejstring for alle. På den måde forebygges social eksklusion og ulighed.

Som beskrevet i teori afsnittet, så har social innovation til formål at omdefinere udsatte til ansatte, som betyder at der for brugerne skabes, en mulighed for at bryde deres negative selvbillede og agere som frivillige. Førtidspensionister får den mulighed ved at være på skolen, for eksempel kan personalet spørge dem om at lave en bestemt ting. Også når julen nærmer sig, kan Kofoeds Skole sælge juletræer som førtidspensionisterne selv har lavet til forskellige institutioner.

Det offentlige system og FN's handicap konvention

Ifølge FN-handicap konvention artikel 16 er deltagerstaterne forpligtet til at give personer med handicap passende foranstaltninger til at fremme resocialisering, og de at lade muligheder skal være til stede, som kan fremme personens helbred. Artikel 24 påpeger, at personer med handicap har ret til at leve på lige fod med andre mennesker.

Efter besøget i kommunen og ud fra informationer fra Tilioq kan vi se, at nogle af artiklerne ikke opfyldes af det offentlige system. Under Kommuneqarfik Sermersooq er der en visitationsenhed, som visiterer førtidspensionister, om de er egnet til de aktivitetsstederne. Der er ikke mange

valgmuligheder, for at kunne vælge mellem hvad for en type sted, man har lyst til at være og med hvilke målgrupper, der er nemlig kun to muligheder. Selvom der er over 500 førtidspensionister i Nuuk i alle aldersgrupper og med hver deres interesse og behov, er der kun to steder, kommunen kan tilbyde for at inkludere dem i samfundet. Også skal førtidspensionister først visiteres, som kræver at de først skal opfylde kravene fra kommunens vurdering af hvem der kan være i Ippiarsuk eller Utoqqaat illuat. Dette betyder, at der faktisk er nogen, der ikke kan være på de steder. Det skaber diskrimination.

Selv unge førtidspensionister oplever uretfærdig behandling af systemet og fra samfundet. De unge må brug deres kræfter, for at få den hjælp de har ret til. Og unges behov for socialt samvær tages ikke alvorligt, som betyder, at der skabes social eksklusion. Der mangles passende tilbud for unge og flere valgmuligheder for den ældre generation. Her kan myndighedsområdet og det offentlige system blive meget bedre til at tilpasse sig til førtidspensionisternes behov for socialt samvær med jævnaldrende.

For at gøre hverdagsudfordringer nemmere at håndtere for førtidspensionister, får de for lidt hjælp fra det offentlige. For eksempel nævner socialrådgiveren under myndighedsafdelingen nævner, at de har brug for en kvalificeret person til at modtage en borger med krise efter tilkendt til førtidspension. Som kan behandle deres forværring og usikkerhed samt at de kan have stress og angst.

Det er svært at leve op til FN-konventionen om personer med handicap om at give foranstaltning som kan fremme resocialisering og retten til at leve på lige fod med andre mennesker.

Arbejdsindsatsen for at inkludere målgruppen til samfundet er individuelt baseret. Socialrådgiveren kan prøve at finde ud af gennem samtale, hvordan borgeren har det og hvilke behov hun eller han har. Rådgivning består blandt andet om at gå en tur, at læse bog, at strikke eller skrive dagbog.

Noget af det værste, der kan ske for førtidspensionister, er hvis de ikke bliver fortalt om deres ret til hjælp fra den offentlige sektor, for så kan de komme til i vanskelige situationer. For eksempel hvis en sagsbehandler ikke har været opmærksom på vedkommendes behov derhjemme, mister førtidspensionisten magt over egen sundhedstilstand, og er ikke i stand til at have herredømme over den. Velfærdsstaten er for nogle førtidspensionister, den eneste mulighed for at få hjælp, men staten har begrænsninger i at yde hjælp til at gøre deres liv værdigt. Og når socialrådgiveren i kommunen er den eneste, der arbejder med førtidspensionssager, er der store pres fra hans side, som kan give mindre overblik over førtidspensionistens livssituation. På den måde er førtidspensionister i en endnu mere sårbar situation, end de ellers allerede er.

Lovgivningen, som skal beskytte dem og fører dem i sikkerhed, er ikke nok til at inkludere dem i samfundet. For at inkludere dem i forhold til arbejdsmarked, er der mange muligheder for at inddrage dem, for eksempel med udarbejdelse af ressourceprofil. Men når arbejdsdygtighed er på laveste niveau, er der ikke så mange muligheder for at give dem værktøj, til at kunne indgå i socialt samvær og inkludere dem i samfundslivet.

Her kan det offentlige system blive bedre til at inkludere førtidspensionister i at være i aktivitetssteder eller andre muligheder for at være i fælleskab med andre mennesker. Social innovation kan være et værktøj til at forbedre forholdene og levevilkårene. De ressourcer, der er på det offentlige system, kan styrkes ved, at der ansættes flere socialrådgivere eller sagsbehandlere, på den måde er der bedre muligheder for at dække og imødekomme sociale behov, for eksempel ved at skabe social retfærdighed. Dette kan også øge serviceydelsernes kvalitet, hvis frontmedarbejdere eller socialrådgivere har mere tid og ressourcer. Men det er op til lederne under organisationen og den politiske indsats, der står for ansættelse og organisering af forvaltningen, og det kan være svært at effektivisere. Servicen kan også forbedres, hvis der indsættes en arbejdsgang, som kan vejlede mennesker, der lige er blevet tilkendt førtidspension. Det kan være en folder eller lignende, som tydeliggør, hvad deres rettigheder og muligheder er. På den måde kan det offentlige system være med til at forebygge overgreb mod personer med handicap fra staten.

Socialrådgivernes rolle

Vejledning om lovgivning er en af vigtigste opgaver socialrådgiveren skal kunne, for at hjælpe førtidspensionister på den rette vej. Da førtidspensionister er afhængige af kvaliteten af servicen fra det offentlige, er det op til socialrådgiveren at give de fulde informationer.

På Kofoeds Skole er socialrådgiveren en, der støtter udsatte voksne, ved at hjælpe dem til at leve med handicappet eller sygdommen. For eksempel har førtidspensionister eller elever på Kofoeds Skole mulighed for at have socialrådgiveren med til kommunen eller sygehuset, hvis de har brug for det. Det betyder, at de får en støttende hånd, som nogle ikke havde haft under opvæksten, for eksempel hende førtidspensionisten jeg interviewede fra Kofoeds Skole. Det er en måde på at vise, at de voksne er værdige og værd at inkludere i samfundet. Der giver hun, socialrådgiveren, en betydningsfuld sociale indsats, der kan fjerne forhindringer, som kan mindske livskvalitet. Da nogle udsatte voksne, ikke ved hvad de har behov for, i forhold til deres livssituation kan hun hjælpe med at være vejleder. Hun inddrager sårbare gruppe til at være med til beslutninger som vedrører deres

livssituation, uanset om de har brug for andre til at hjælpe med at formulere deres ønsker eller er i stand til at give udtryk for hvad det ønsker.

Der er også førtidspensionister, som er hjemløse, og socialrådgiveren nævnte, at der er nogle, der har været hjemløse i 10 år, som har svært ved at se deres personlige udvikling, og deres håb for fremtiden er ikke store. Nogle har svært ved at tro på at, at de kan komme videre med livet og holde fast ved tanken om det gode liv, eller også har prøvet at få det, men har ikke lykkedes. Når førtidspensionister mangler motivation eller ikke kan overskue hvordan de kan få det bedre, kan socialrådgiveren bruge sin viden om borgernes interesser og værdier (Vibholm, 2016).

Både socialrådgiverne på Kofoeds Skole og kommunen forebygger social eksklusion af individet, når de har samtale med dem. Der er nogle førtidspensionister, der kommer til socialrådgiveren i kommunen og fortæller glædeligt, at de er blevet bedsteforældre og socialrådgiveren kan give bud på hvordan man kan tilbringe tiden som ubeskæftiget. Socialrådgiveren på Kofoeds skole kan kontakte eleverne og snakke med dem individuelt om hvordan de har det, dette giver førtidspensionister mulighed for at udtrykke deres følelser og ønsker.

''Et punkt handler om arbejdet med at styrke borgernes retslige anerkendelse i det offentlige system. Der skal med andre ord skabes et øget fokus på at sikre, at borgerne kan bevare en selvrespekt, også selvom de i perioder er marginaliseret fra samfundet''

(Arnfford, 2016, s.165).

Den måde socialrådgiveren yder socialt arbejde på bidrager med at mindske den sociale sårbarhed på grund af ændringer af den sociale situation. Undervisning om rettigheder og personlig udvikling øger selvtilliden til at overvinde problemer og opnå ressourcer hos de enkelte og i grupper.

Samarbejde mellem forskellige sektorer kan ikke undværes, hvilket betyder, at socialrådgivere skal have blik for løsninger, på tværs af forvaltninger, andre professionelle aktører og målgruppeproblematikker. Helhedssyn er en vigtig del af arbejdet med førtidspensionister, helhedssyn angående individets og familiens sociale situation. Men helhedssynet handler også om, hvordan tingene er i forhold til samfundsmæssige niveau for eksempel sundheds-, bolig- og arbejdsmarkedspolitikken, som er med til at skabe sociale problemer og påvirke uligheden (Guldager & Skytte, 2013).

Samfundsperspektiv

Muligheden for personer med handicap kunne deltage i samfundet, kræver at de får hjælp fra andre mennesker og at omgivelserne tilpasses til deres færdigheder.

Spørgsmålet om samfundet er indrettet til førtidspensionisternes funktionsevner, vurderede jeg, at samfundet kan være bedre til at tilpasse sig til førtidspensionisternes behov og ønsker.

Det tages ikke alvorligt når det kommer til behovet for socialt samvær, som er tilpasset til deres sociale evner. For eksempel mener samfundet, at unge førtidspensionister kan få samme hjælp som alkoholikere eller alderspensionister. Det kan påvirke førtidspensionisternes selvrespekt, som kan skabe forhindringer og giver færre muligheder for deltagelse i samfundslivet på lige vilkår med andre borgere. Hvis førtidspensionister skal kunne leve på lige fod med arbejdsdygtige mennesker, kan handlemuligheden være videregivelse af viden – til både samfundet og beslutningstagerne - om forholdene og levevilkår for personer med nedsat arbejdsevne.

Konklusion

Undersøgelsen om handicapkonventionens rettigheder, som er foretaget i Nuuk, viser at opfyldelsen af nogle forpligtelser af artiklerne er til stede, men at der er også en del der ikke er til stede.

Førtidspensionister bliver forsørget af velfærdsstaten, som sikrer at de får mulighed for at have et selvstændigt liv, hvor levevilkårene er rimelige.

Det offentlige system som er det første sted førtidspensionister kan få hjælp, tilbyder to steder til at mødes med andre mennesker. Men muligheden for at komme de steder, afhænger af visitatorenes vurdering om, førtidspensionister er egnet til de steder.

Kofoeds Skole, som er en selvejede institution tilbyder førtidspensionister at være i naturen, som mange medborgere i samfundet har adgang til. Tilknytning til naturen er en del af den grønlandske kultur, og derfor er den mulighed med til at fremme kulturelle værdier og dække sociale behov for at indgå i socialt samvær. Det giver også følelsesmæssige varme. Aktiviteter på skolen giver mulighed, for at mennesker med varigt nedsat arbejdsevne, trives bedre i hverdagen. Dette viser, at en del af den sociale innovation kan bruges i praksis, i hvert fald på Kofoeds Skolen. Personer med varigt nedsat arbejdsevne får undervisning om deres rettigheder, som kan være med til at forbedre håndtering af dagligdags udfordringer.

Socialrådgivere kan være med til at forebygge social eksklusion for den målgruppe ved at yde forskellige hjælpeforanstaltninger, på tværs af forvaltninger og problemstillinger. Ved at snakke med dem individuelt og støtte dem angående deres behov, viser socialrådgivere førtidspensionister er værdige. For at inkludere dem i samfundet har socialrådgivere forskellige arbejdsopgaver, det kommer an på hvor i forvaltningen socialrådgiverne arbejder. Under kommunen kan socialrådgivere henvise til visitatorer for at visiterer dem for aktivitetsstederne Ippiarsuk og Utoqqaat Illuat. Ved individuelle samtaler kan man rådgive, om hvordan førtidspensionister kan bruge dagen meningsfuldt.

Litteraturliste

Bøger

Alminde, R., Hendriksen, K., Nørmark, C, L., & A, S, M. (2008). *Social analyse og handlinger* (1.udg.). Printed in Latvia: Hans Reitzels Forlag.

Andersen, J., Bilfeldt, A. (2014). Social innovation og aktionsforskning: Eksempler fra plejehjemsområdet og biblioteker som medborgercentre. I: Bilfeldt, A., Jensen, I., & Andersen, J. (red.) *RETTIGHEDER, EMPOWERMENT OG LÆRING*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Andersen, L, L. (2016). Social innovation og socialt entreprenørskab. I: Posborg, R., Nørrelykke, H., & Antczak, H. *Socialrådgivning og socialt arbejde* (3.udg.). Bosnia & Herzegovina: forfatterne & Hans Reitzels Forlag.

Arnfyord, S. (2016). Sociale forhold og socialpolitik i Grønland. I: Møller, H. I., & Larsen, E. J. *Socialpolitik* (4.udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Bilfeldt, A., Jensen, I., & Andersen, J. (red.) *RETTIGHEDER, EMPOWERMENT OG LÆRING*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Bikler, J. (2007). *Videnskabsteori: en grundbog*. København: Munksgaard Danmark.

Bundesen, P., Christensen, B. A., & Rasmussen, T. (2015). *Sociale problemer* (1.udg.). Printed in Latvia: Hans Reitzels Forlag.

Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4.udg, s. 135). Oxford: Oxford University Press.

Guldager, J., & Skytte, M. (2016). *Socialt arbejde: teorier og perspektiver* (1.udg.). København: Akademisk forlag.

Komiteen for Sundhedsoplysning. (1988). *OTTAWA CHARTER: OM SUNDHEDSFREMME* (1.udg.). København.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3.udg). København: Hans Reitzels Forlag.

Møller, H. I., & Larsen, E. J. (2016). *Socialpolitik* (4.udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Nygaard, C. (2012). *Samfundsvidenskabelige analysemetoder* (2.udg, s. 33). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Olsen, B. P., & Pedersen, K. (2015). *Problemorienteret projektarbejde: En værktøjsbog* (4.udg.). Viborg: Samfundslitteratur.

Posborg, R., Nørrelykke, H., & Antczak, H. (2016). *Socialrådgivning og socialt arbejde* (3.udg.). Bosnia & Herzegovina: forfatterne & Hans Reitzels Forlag.

Svensen, S., & Løber, L. (2018). *Det gyldne overblik: akademisk opgaveskrivning på en time* (3.udg.) København: Hans Reitzels Forlag.

Vibholm, P. (2016). *Forebyggelse og rehabilitering* (2.udg.). København: Forfatterne og Munksgaard.

Online dokumenter & websider

Grønlands Statistik. Lokaliseret d. 21.oktober 2020 på:

<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=202003&sc=SO&subthemecode=MODTAGERE%20AF%20PENSIONER%20I%20DECEMBER%20I%20ÅRENE%202016-2019&colcode=M>

Tilioq. (2019). *Tilioq søsætter kajakken*. Lokaliseret d. 01.december 2020 på:

<https://tilioq.gl/wp-content/uploads/2019/11/Tilioq-Rejserapport-2019-ENDELIG.pdf>

Beskrivelse af hvad Tilioq er. Lokaliseret d. 7.januar 2021 på:

<https://tilioq.gl/om-os/>

Kofoeds Skole. Lokaliseret d.22.december 2020 på:

<https://menneskermedmere.dk/omos/historie/>

Kommuneqarfik Sermersooq Kvalitetsstandard 2020. Lokaliseret d.24.november 2020 på:

<https://sermersooq.gl/da/borger/pension-aeldre-og-pleje/kvalitetsstandarder-for-velfaerdsomraadet>

Lovgivning

De tre er fra Nanoq.gl

Inatsisartutlov nr.40 af 9.december 2015 om førtidspension. Lokaliseret d. 10.november 2020 på:

<http://lovgivning.gl/da-DK/Lov?rid={02AF3911-4F67-4D9A-AA94-39E277728C49}>

Selvstyrets bekendtgørelse nr.15 af 30.juni 2016 om førtidspension. Lokaliseret d.10.november 2020 på:

<http://lovgivning.gl/da-DK/Lov?rid={23553A02-2C2D-4589-96AA-30DDA4816BDC}>

FN Handicapkonventionen. Lokaliseret d. 27.november 2020 på:

<https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Sociale-Anliggender-og-Justitsvaesen/Socialomraedet/FNs-Handicapkonvention>

Artikel

<https://sermitsiaq.ag/node/225650>

Bilag 1

Interviewguide til socialrådgiver på Kofoeds skole

Semi-struktureret interview. Den. 25.11.20.

Individuelt interview af socialrådgiver i Kofoeds skole i Nuuk.

Jeg hedder Rosine Kreutzmann. Jeg er studerende på Ilisimatusarfik som socialrådgiver. Jeg er i gang med et bachelorprojekt som handler om social eksklusion blandt voksne, og fokuset vil være hvordan en socialrådgiver kan være med til at øge livskvaliteten for voksne, som har brug for socialt samvær og føler sig ekskluderet fra samfundet. Jeg har primært førtidspensionister som målgruppe, og det er både mænd og kvinder.

Formålet med interviewet er at undersøge hvad en socialrådgiver gør for at eleverne i Kofoeds skole er i stand til at hjælpe sig selv. Og jeg vil gerne have en fornemmelse af, hvad udsatte voksne har brug for i samfundet og hvad der allerede findes af personlige og faglige udvikling for førtidspensionister.

Interviewet kan vare ca. 30.min eller længere.

Jeg optager samtalen, så jeg kunne huske lige præcis hvad du sagde og for ikke at ændre din fortælling, men optagelsen bliver slettet så snart projektet er færdigt.

- Hvad laver socialrådgiveren til dagligt?
- Er der en bestemt gruppe af førtidspensionister, som er brugere af skolen?
- Hvilken metode bruger I til at hjælpe eleverne på vej til selvhjælp?
- Hvordan inkluderer I udsatte voksne / førtidspensionister i samfundet?
- Hvad betyder det for eleverne at have de muligheder, I tilbyder?
  - For deres fysiske og psykiske tilværelse.
- Samarbejder I med andre organisationer?
- Hvis du har noget andet du vil sige, er du velkommen til at tilføje.

Bilag 2

Interviewguide til socialrådgiver i Kommunen

Semi-struktureret interview. Den. 27.11.20.

Individuelt interview af socialrådgiver i Kommuneqarfik Sermersooq, i Nuuk.

Jeg hedder Rosine Kreutzmann. Jeg er studerende på Ilisimatusarfik som socialrådgiver. Jeg er i gang med bachelorprojekt som handler om social eksklusion blandt voksne, og fokuset vil være hvordan en socialrådgiver kan være med til at øge livskvaliteten for voksne som har brug for socialt samvær og føler sig ekskluderet fra samfundet. Jeg har primært førtidspensionister som målgruppe, og det er både mænd og kvinder.

Formålet med interviewet er at undersøge hvad en socialrådgiver laver til dagligt med førtidspensionssager.

For det andet vil jeg gerne have en fornemmelse af, hvad førtidspensionister har brug for i samfundet og hvad der allerede findes af tilbud for at give muligheder for personlig og faglig udvikling.

Interviewet kan vare ca. 30.min eller længere.

Hvis det er fint med dig, vil jeg optage samtalen for at huske lige præcis hvad du sagde og for ikke at ændre dine ord. Optagelsen vil blive slettet, så snart projektet er færdige.

Dit navn anonymiserer jeg, men dit navn jeg skriver din stilling.

- Hvad laver sagsbehandleren til dagligt med førtidspensionister?
- Hvordan arbejder I med at førtidspensionister ikke føler sig alene i deres hverdag eller føler sig socialt ekskluderet i samfundet?
- Henviser I et sted de kan komme til og møde andre mennesker eller førtidspensionister?
- Hvad gør I for folk med nedsat arbejdsevne for at, de kan føle sig hørt og være en del af samfundet? Arbejder I med forebyggelse angående socialeksklusion?
- Hvis du har noget andet du vil sige, er du velkommen til at tilføje.